

Sebastian Schmidt Fridericus Lucius

Disputatio Theologica De Primitiis Resurrectionis, Christo. Ex. I. Corinth. XV. v.20

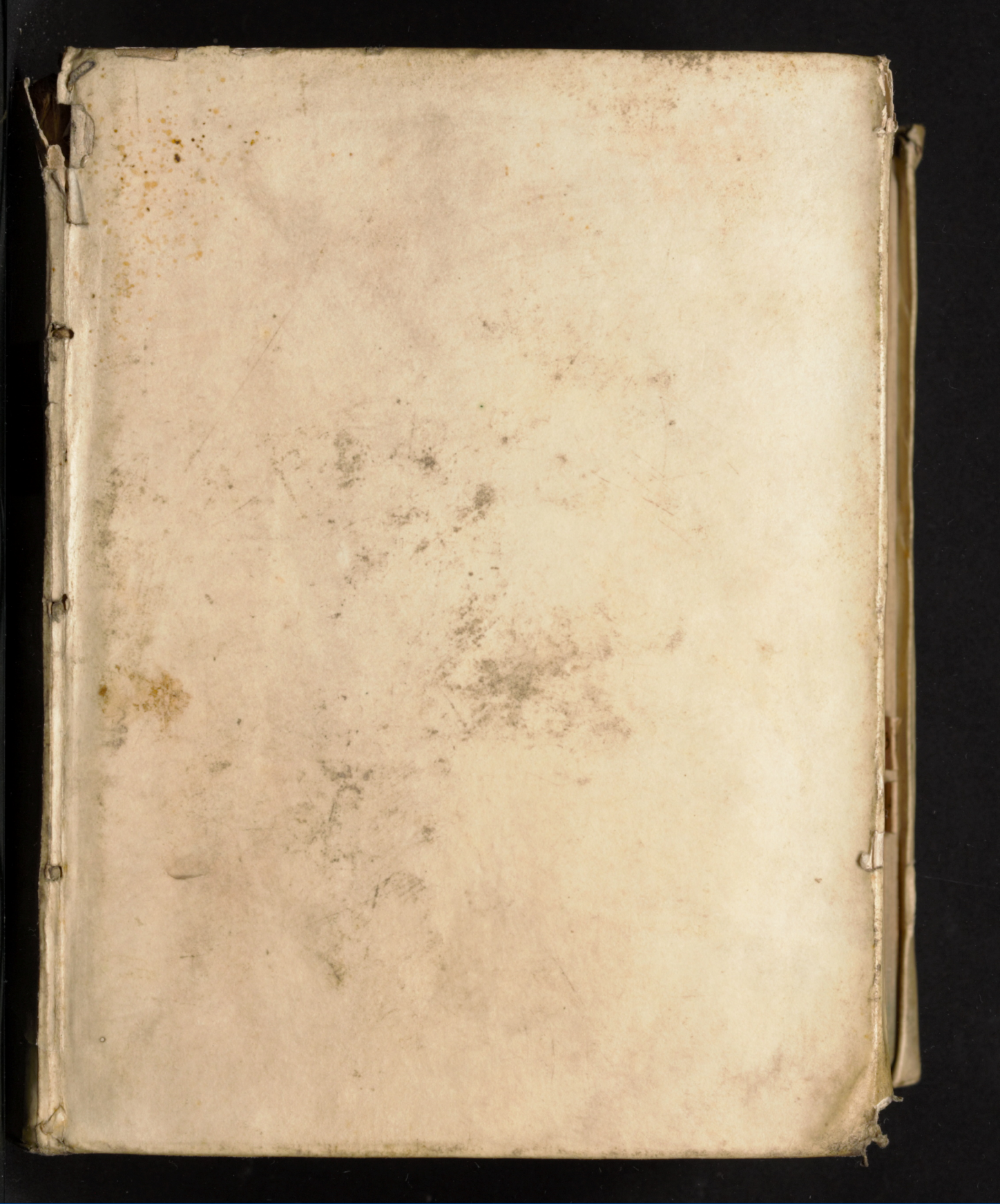
...

Argentorati: Pastorius, 1666

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn788065947>

Druck Freier Zugang

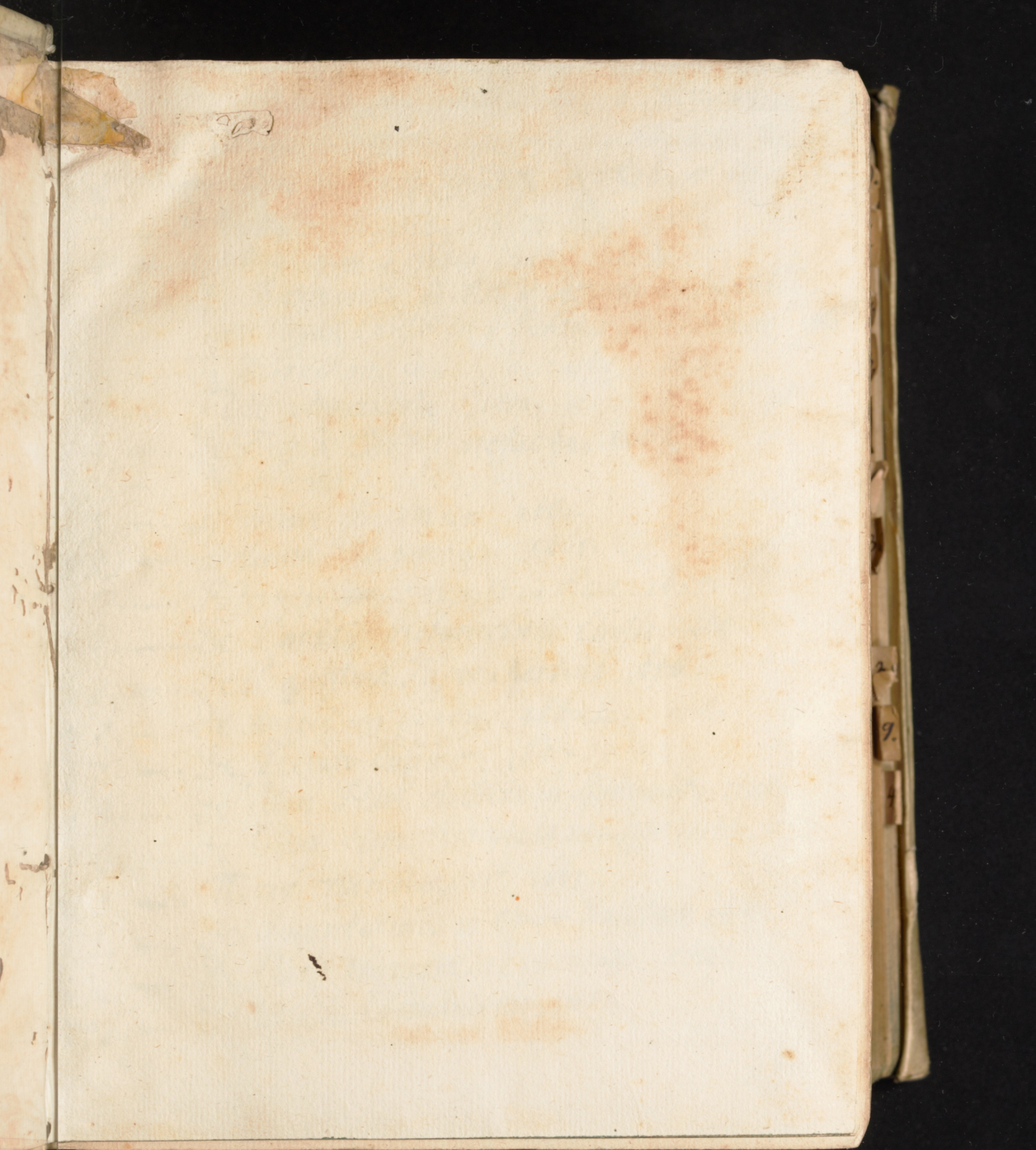

75.

Fa - 1092 (75)

75

15
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

Tomo hoc. **XXVIII** continentur:

1. Seb. Schmidii Commentarius in 1 Ep. Iohannis. f. 1688.
2. — Anal. et Paraph. Epistolae Iacobi Argent. 1685.
3. — De Fide chlosaica circa Myst. S. Trinit. 1654.
4. — De Deletionē c. libro Vita. 1655.
5. — De Inramentic. ad Matt. V. et. xpm, eb. Argent. 1663.
6. — Inuectivum Chnsti in Pharisaeos Extu Matt. xv. 1661.
7. — De Didrachmic. à Chnsto Solutic. 1663.
8. — Fidei miraculosa. 1680.
9. — De Ficu à Chnsto arefacta. 1662.
10. — De Merito. 1663.
11. — ad locum Jo. VIII, 25. 1661.
12. — ad locum Jo. VIII, 47. 1661.
13. — Resolutio brevis Cap. IX ad Rom. 1658.
14. — De Primitiv. Resurrectionis Chnsti. 1666.
15. — De Baptismo Super mortuos. 1656.
16. — De Angelic. in genere. 1662.
17. — De Peccato Originis. 1657.
18. — De libero Hom. Arbitrio in Spiritualibg. 1658.
19. — De libero Hom. Arbitrio in non Spiritualibg. 1657.
20. — Πίσις τγόςκαιγος. 1661.
21. — De Imputatione in opere Iustificat. 1656.
22. — De Phrasi Indurare. et excoecare. 1655.
23. — De Ecclesie Catholicoismo. 1657.

- * 24. Sebast. Schmidig de Suaby circa Saagam. Circumcis.
Propositionibg. 1654.
25. —. De Statu Beatorum in Vita aeterna. 1675.
26. —. De Obligatione Form. Concordia. 1680.
27. —. Tractatg Talmud. Sebachim. cūstmot. 1662.
28. Jo. Frisimut De Circumcisione Ippora. 1663.
29. —. De Eli Vi Lamah Sabactani. 1663.
30. —. An Christus Annū Paschalem eodem cum Ind. tem.
pore ederit. 1674.
31. Balthasar Raithig de Cabala. ^{Tulib.} 1662.
32. Guilielmus Bayer de Præda Robusto exerta Inaalygo.
33. Jo. Feikti Expositio Oraculi Ysaiani LIII. Argent. 1662.
34. Balth. Scheic de Protevangelio. Argent. 1650.
35. —. Jonac Propheta expositus. 1665.
36. —. Kikajon Jonæ. 1653.
37. —. Ad caput ultimum Ultimi Propheta. 1664.
38. Lud. Hennig Munsteri Animalia esu vetita.
Gene. 1687.
39. Zentgraff prodr. de eo quod Deum dicit. Arg. 1677.
40. Georgi Calixti Expositio literalis Epiphysior.

Pro M. Jo. Philippo Storrio
1696. Heilbr.

I. N. D. N. I. C.
Disputatio Theologica
DE
PRIMITIIS
RESURRECTIONIS,
CHRISTO.

EXI. Corinth. XV. v. 20.
Ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο (χριστός)

Quam
Deo adjuvante
sub
Ductu & Præsidio

V I R I
Plurimum Reverendi, Amplissimi atq̄
Excellentissimi

DN. SEBASTIANI SCHMIDII,
SS. Theol. Doctoris, ejusdemq; Professoris Publici,
Templi Cathedralis Ecclesiastæ, & h. t. Collegij Theologici De-
cani spectabilis. Domini Patroni, Promotoris ac Præceptoris sui piè
ac observanter colendi, venerandi.

In Almâ Argentoratens. Universitate Publico Eruditorum
Examini submittit.

FRIDERICUS LUCIUS, Homb. Wetteravus.

ad d. 13. Mensis Aprilis horis locq; solitis,
in Auditorio Majori:

ARGENTORATI,

Typis JOHANNIS PASTORII, M DC LXVI.

D.G.

30.
29.
28.
33.
3
2
3
2
2
21.
2
9
4
20.
15.
1

SERENISSIMÆ AC CELSISSIMÆ
PRINCIPIS AC DOMINÆ
DN. MARGARETHÆ
ELISABETHÆ,
Landgraviæ Hassiæ, Principis Hirsfeldensis,
Comitiſſæ Cattimelibocensis, Decia, Zigenhainæ,
Niddæ, Isenburgenſis & Budingæ &c.
Conſiliariis Graviffimis.

VIRIS

*Generoſo ac Perſtrenuo, Nobiliſſimis Am-
pliſſimis atq; Excellentiſſimis,*

Dn. EYTELIO GUILHELMO à GEIS-
MAR, Præfecto Aulico & Conſiliario intimo:

Dn. JOHANNI STAHLIO, Quæſtori
Camerae Secret. & Conſiliario.

Nec non

Clariſſimis, Spectariſſimis atq; Experienciſſimis,

Dn. Prætori, Conſulibus ac Incluto Hombergensi-
um Senatui.

Ita &

Plurimum Reverendi, Clariſſimis ac Doctiſſimis,

Dn. SEBASTIANO CRATONI, Paſtori Gunzenhei-
menſium longè meritiſſimo.

Dn. PETRO FABRO, Paſtori Hombergensi, vigilan-
tiſſimo.

Dn. CHRISTIANO ZAHNIO, Paſtori Seilbergensi di-
niſſimo

Dn. GEORGIO EBERHARDO } Scholæ Hombergensium
HECKMANNŌ, } Præceptoribus fidelif-
ſimis.

Dn. JOHANNI GEBHARDO, }
Dn. Mæcenatibus, Fautoribus, Patronis Promotoribus
ac Præceptoribus.

*Hanc Diſputationem Theologicam in ſui ſuorumque ſtudio
rum commendationem dedit atq; offerre*

Fridericus Lucius, Author & Reſpond.

30.

29.

28.

3

3

2

2

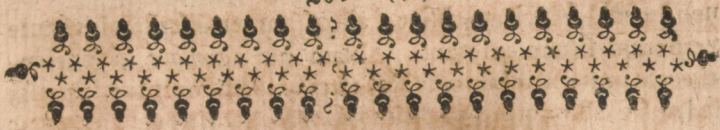
2

20.

15.

1

§. I.

27.

Disputatio Theologica.

de

PRIMITIIS RESURRECTIONIS, CHRISTO.

ex 1. Corinth. XV. v. 20.

Ἀπαρχὴ τῶν κοιμυμένων ἐγένετο (Χριστός.)

§. I.

Conscripturi Disputationem Theologicam, quæ disputan- De Resurre-
dispotius materiam aliquam, pleniorẽ tractationem ctione Chri-
exhibeat monemur ab ipso tempore, ut de Resurrectione sti agere.
Domini ac Salvatoris nostri Iesu Christi aliquid medite-
mur. Hanc namque publicè etiam Ecclesia Christi monet tem-
meditatur hoc, quo hæc scribimus, paschali tempore: hanc concin- pus scriptio-
nentibus laudibus operosè non minus, quam devotè celebrat. nis.
Accedat ergo publicis & solennibus illis Ecclesiæ meditationibus,
& laudibus hæc nostra quoque meditatio laudibus victoriosi Sal-
vatoris devotè consecrata.

§. 2. Præeat verò nobis sanctissimus Apostolus 1. Co-
rinth. XV. v. 20. ἀπαρχὴ, inquit, τῶν κοιμυμένων ἐγένετο (Χρι-
στός:) Primitia dormientium factus est (Christus) ubi in variis versi-
onibus notatu valdè dignum non occurit; nisi quod non planè
I. pratereundus Vulgatus Interpres, qui, quando, duo infermone
Apostolico membra connectere voluit, verbum ἐγένετο, factus est,
planè omisit. Longè melius alii cum Syro, Arabe, B. Luthero, ita
connexerunt, ut copulativam supplerent. 2. Nonnulli τὸ ἐγένετο,
τῶν κοιμυμένων vertunt in præsentī; Dormientium, vel eorum qui
dormiunt. Ita Syrus, Arabs, Vulgatus, B. Lutherus; Alii verò Præ-
teritum magis placet; Eorum, qui obdormiverunt. Utrique licet varie verti-
nont ut.

De qua
1. Cor XV. v.
20. ubi
Christus pri-
mitiæ ob-
dormienti-
um dicitur.
Ibi verò
1. Vulgatus
omisit,
ἐγένετο.
II. κοιμυ-
μένων.
Utrique licet varie verti-
nont ut.

A

non procul à se invicem absint, aliquid tamen discriminis virtute verborum saltem inferunt. Nam qui *dormiunt* in præsenti, eos in præterito *obdormivisse*, extra omnem controversiam est; sed non vicissim, qui in præterito *obdormiverunt*, in præsenti ad huc dormiunt. Videri itaque potest, quasi præferenda illorum sit translatio, qui in præterito transferunt; in primis si spectes, quod multi ab initio mundi obdormiverint, qui in præsenti h. e. eo, quo Apostolus scripsit, tempore non amplius dormiverint. Multi namque post resurrectionem Dominicam resurrexerunt, τῶν κεκοιμημένων ἁγίων, eorum sanctorum, qui obdormiverant Matth.

Matth. XXVII. v. 52. XXVII, v. 52.

qui sanè non iterum mortui sunt. Sed cave, adeo rigorosus sis. Quid enim tandem dicemus de iis, qui tempore Apostoli nondum obdormiverant, sed obdormituri post istud tempus erant? Num Christus primitiæ illorum tantum factus est, qui jam obdormiverant, non autem eorum, qui adhuc erant obdormituri? Absit per omnem modum; Nec satis videtur hic commodum, ad consequentiam confugere, quod si Christus primitiæ factus sit eorum, qui obdormiverant, etiam factus sit eorum, qui obdormituri adhuc erant, cum alia rem expediendi detur ratio. Nam ἐν κεκοιμημένοις, Tempus quoddam indefinitum dicit, quo significantur omnes, quotquot unquam obdormiverint: cui exprimitendo propius saltem fuerit participium Præsens Verbi, obdormire h. m. *primitiæ obdormientium*: vel ipsum verbum præsens cum Relativo; *primitiæ eorum, qui obdormiunt*; vel Verbum subiectivi, *Eorum, qui obdormiverint*, Quanquam ne sic quidem putaverim vim satis exprimi. Nam participium hoc nominalcit & significat omnes eos, quorum debitum est, ut veniant inter τῶν κεκοιμημένους h. e. in numerum eorum, qui obdormierunt; sive jam reverà etiam veniant actu in eorum numerum, sive non veniant. *Erasmus Schmidius* forte hunc sensum in Apostolo observavit, & novâ suâ versione exprimere conatus est, vertens; *primitiæ resurrectionis eorum, qui obdormierunt, factus*. Possis tamen etiam existimare, quod ambiguitatem quandam tollere voluerit, ne quis putaret, Christum factum esse primitias obdormientium, ratione mortis, ut moriendo eum sequantur: cum reverà sit factus primitiæ resurrectionis h. e. ut resurgendo eum habeant præeuntem. Sed nos quoque hic non nimis rigorosi erimus. §. 3. No-

§. 3. Nomen *אֲנָפִים* primitiarum, ex Vet. Testamento desumptum est; in quo apud LXX. Interpretes, qui plurali quoque, *ἀναπέρι*, utuntur, de primitiis proventuum, in Lege Mosaiçâ mandatis occurrit. Deducit nos sine dubio ad typum: atque adeo melius hoc loco exponi, quam ex ipso typo, non poterit. Ita autem Deut. XXVI. vers. 1. seqq. ubi plenius de primitiis frugum, quarum alibi sæpius, sed brevior, fit mentio, mandatum divinum proponitur; *Et erit, quum veneris ad terram, quam Iehovah Deus tuus dabit tibi in hereditatem, & hereditario possederis eam, & habitaveris in eâ: tum fumes de primitiis omnis fructus terra, quem importabis e terrâ, quam Iehovah Deus tuus tibi dat, & pones in calathum, & abibis ad locum, quem elegerit Iehovah Deus tuus, ut habitare faciat nomen suum ibi. Et venies ad sacerdotem, qui erit in diebus istis, & dices ad illum; Annuntio hodiè Iehovæ Deo tuo, quod venerim ad terram, quam juravit Iehovah patribus nostris ad dandum nobis, Et accipiet sacerdos calathum e manu tuâ & collocabit illum coram altari Iehovæ Dei tui. Tum respondebis & dices coram Iehovah Deo tuo. Syrus periturus pater meus, & descendit in Ægyptum, & peregrinatus est ibi cum paucissimis hominibus; & factus est ibi in gentem magnam, validam & numerosam. Et male tractarunt nos Ægyptij, & afflixerunt nos, & imposuerunt nobis servitium durum. Tum clamavimus ad Iehovam Deum patrum nostrorum; & audivit Iehovah vocem nostram, & respexit afflictionem nostram, & laborem nostrum, & oppressionem nostram. Et eduxit nos Iehovah ex Ægypto manu forti, & brachio extenso, & cum terrore magno, & per signa & prodigia: Et introduxit nos ad locum hunc, & dedit nobis terram hanc, terram fluentem lacte & melle; Et nunc ecce adduxi primitias fructus terræ, quam dedit mihi Iehovah; Et relinques eum coram Iehovah Deo tuo, & adorabis coram Iehovah Deo tuo: Et letaberis in omni bono, quod dederit tibi Iehovah Deus tuus, & domui tuæ, tu, & levita, & peregrinus, qui in medio tui fuerit. Ita ibi.*

§. 4. Non inutile fuerit præcipua, quæ de primitiis his *Thalmudici* habent, adferre. Integrum, brevem tamen, invenimus, *Ipsis primitiis non nullis de iis tractatum, adferre. In hoc I. quis ad la ex Tal-* *mude anno-*
tantur.
 1. *Omnis Israelita proprii quid in terra possidens, adferre debuit*
 primitias de fructibus terræ suæ; Sumunt hoc ex verbis Domini, *Quis ad eas*
primi- obligatus

At
 Vox *ἀναπέ-*
ρι Primiti-
 arum ex
 V. T.
 desumpta est.
 Deut. XXVI
 v. 1.

30.

29.

28.

30

2

2

2

20.

15.

1

primicias primorum fructuum terræ tuæ, quæ ita interpretantur, ut dicant, omnia terræ nascencia, de quibus primitiæ dari debeant, esse debere de terrâ tuâ, non de terra alterius. Bikkur. c. 1. Mischn. 2. *omnis peregrinus seu profelytus* aliquid in terra proprii possidens, **מכיר סכר** *profelytus adfert*, sc. primitias, dicitur ibid. Mischn. 4. Hinc exclusi fuerunt, 1. qui plantarunt aliquid, sed non in terrâ propriâ, *Hi*, inquit Mischn. 1. *non adducunt* (primitias) *Quisquis plantaverit intra proprium, sed incurvaverit (עין לעגת) in id, quod est alterius privati aut communionis; item qui incurvaverit ex eo, quod alterius privati aut communionis est, in proprium suum; plantans etiam intra proprium, & incurvans in proprium; sed ita ut via privati aut via publica intersit, non adducere debet; 2. qui vel pro parte fructuum terram alienam laborabant, vel ex terrâ alienâ aliquid rapiebant, Socij in solis fructibus, aut coloni, aut raptores, aut fures, non adducunt primitias.* Mischn. 2. Ratio de omnibus eadem est; quia de propriâ terrâ non possunt adducere. II. De quibus fructibus adducenda fuerint primitiæ; Ubi septem tantum species numerant, *Triticum, hordeum, vitem, ficum, malogranatum, oleum & mel, h. e. palmæ succum*: ut enumerantur ex Talmude Hierosolymitano. Et hac species indicat Babylonicum Bikkur. c. 1. Mischn. 3. *Non adducunt primitias, nisi de septem speciebus.* Fundamentum querunt in eo, quod Dominus in lege dixerit; *Et accipies de primitiis omnis fructus terræ; non autem omnes primitias.* Quod verò dictas septem species elegerunt, sumpsit ex Deuteron. VIII. v. 7. ubi inter laudes terræ Canaan istæ septem species recensentur. Voluerunt tamen, ut primitiæ de optimis fructibus adferrentur. Hinc in primitias palmarum, olei, aliorumque fructuum, prohibuerunt adferre palmas montanas, oleum ignobile, & fructus vallium: Eò quod palmæ montanæ & fructus vallium non minus essent ignobiles. ibid. si primitiæ fuerunt exiguæ quantitatis, augmentum addebant, quod vocabant **תוספת** *Additamentum primitiarum, Addebant etiam פסוק*. h. e. *coronamentum*, seu ornamentum de septem iisdem speciebus. cap. 3. Mischn. 10. & Ramkam, in gloss. Qui Hierosolymis vicini erant, adducebant recentia omnia; qui remota, sicca. *Vicini (Hierosolymæ) ait, cap. 3. Mischn. 3. adducunt ficus & uvas, & remoti, caricas & uvas passas.* III. *Actus adducentium faci-*

2.
de quibus
fructibus da-
ta.

3.
Actus addu-
centium.

faciunt quatuor; separationis, acceptionis, adductionis, & lectionis. *se-*
paratio 1, est, qua fructus in primitias adferendi destinabantur. De
 hac ita cap. III. Mischn. 1. *Quomodo separant primitias?* Descendit
 homo in agrum suum; ubi si vidit ficum inter primas maturescens, aut
 uvas inter primas maturescens, aut malogranatū inter prima mature-
 scens (&c.) circumligavit junco (aut alio signo.) & dixit; Ecce pri-
 mitias. Equidem. R. Schimeon putavit separationem fieri debu-
 isse, quando fructus jam collecti essent: sed improbatum est. Hoc
 tamen verum est, quod differri etiam separatio potuerit; do-
 nec fructus collecti essent. 2. *Acceptio* est, quā quis primitias ad-
 ducturus ē domo suā fūmebat, & itineri se dabat; Juxta id, quod
 scriptum, לקח, *Et sumes de primitiis omnis fructus terrae.* Hanc
 acceptionem per se facere solebant, et si per servos aut alios essent
 deportaturi Hierosolymam. 3. *Adductio* est allatio primitiarum
 in ipsum templum Hierosolymitanum. Et considerabatur im-
 primis ratione termini ad quem. *Vbi in montem templi pervenerunt,*
 inquit cap. III. Mischn, 4. *Etiā Agrippas Rex sumsit calathum suum su-
 per humerum suum, & ingressus est, usque dum pervenit in atrium, sed ju-
 vat totam adducendi rationem ex. cap. 3. Mischn. sequitur appo-
 nere. Quomodo ascendere faciebant (Hierosolymam) primitias?*
Omnes urbes, quae ad illam stationem pertinebant, congregabantur intra
urbem stationis, & pernoctabant in plateis urbis, nec ingrediebantur
in domos. Manē verò summo, quum surgerent, praefectus dicebat iis,
surgite, & ascendamus Zionem ad Domum Iehovae Dei nostri. Et bos
*praecebat illos, cujus cornua aure obducta, & in cujus capite corona olige-
 na. Tibicen canens praevit etiam donec propè Hierosolymam venirent.*
Quumque propè Hierosolymam venerunt, miserunt (nuntium) ante se.
& (interim) coronarunt primitias suas. h. e. in elegantem ordinem
disposuerunt in calathis) Praefecti vicarij (Pontificis maximi &
Questores (templi) exhibant (ad nuntium) illis obviam. Exhibant
autem juxta honorem, (h. e. numerum) advenientium. Omnes
verò opifices Hierosolymitani assurrexerunt illis, & salutarunt illos
(dicentes) Fratres nostri, viri loci N. veniatis in pacem. Ti-
bicen canere pergebat coram illis, donec pervenirent in montem templi.
In montem templi ubi pervenerunt, etiam Agrippas Rex susulit calathum
suum super humerum suum, & ingrediebatur, usque dum veniret in

Ecce 3

(tem-

30.

29.

28.

33

3

2

2

2

2

20.

15.

1

(templi) atrium. Quando venerunt in (templi) atrium: tum Levite inceperunt canere; Exaltabo te Ichovah, quia extulisti me, & non fecisti latari inimicos de me. Columbuli, qui super calathis, cedebant in holocausta: Qui verò in manibus eorum, dabantur sacerdotibus. Dum adhuc calathus super humero unicuiusq;, legebat inde ab: Annuntiabo hodie Iehova Deo tuo, usq; dum absolvit totam sectionem. R. Iehudah (non bene) dicit; usq; ad, Syrus periturus, fuit pater meus; ubi pervenit ad, Syrus periturus fuit pater meus, demisit calathum ex humero suo, & apprehendebat eum ansis suis, sacerdos autem subjiciebat manum suam sub illi, & morit abat illum. Tum legebat à: Syrus periturus erat pater meus, usq; dū absolvit totam sectionem: tandemq; collocavit ad latas altaris, & incurvavit se, & exivit. Olim quisquis sciebat legere, legebat: quisquis autem legere non poterat, pro eo legebant alij. Sed quum omitteret adducere, disposuerunt, ut legerent tam pro iis, qui sciebant legere, quam pro iis qui non sciebant legere. Divites adducebant primitias suas in calathis argentatis & deauratis: pauperes autem adducebant illas in vasis ex viminibus salignis decorticatis, & tam calathi quam primitia data sunt sacerdotibus. Annotant autem, quod non omnes legerint; omnes scilicet in quos verba non conveniebant omnia, ut erant, Tutores, & Curatores, Legati, servi, feminae, obturati, androgyni. Nonnulli etiam addebant profelytos: sed melior sententia cum R. Judah, ad lectionem eos admittit. Et ratio notatu non indigna est, quod Abraham pater etiam gentilium credentium factus sit per promissionem illam; *Quia patrem multitudinis gentis dedi te*; quam ita exponunt. Antea fuisti pater Syrorum; Deinceps eris pater omnium gentilium. Nec omittendum hoc est, quod cum primitiis semper aliquid sacrificiorum adducendum fuerit, quod coram Domino sine sacrificiis comparere non conveniebat. Hinc bos coronatus, de quo supra, qui in pacifica offerendus, & pulli columbini partim in holocausta

4. Tempus. allati. Tempus IV. quo primitiæ adducendæ ordinariæ erat ab ultima die pentecostali, usque ad festum tabernaculorum. Si ante adducerent, non accipiebantur. Cap. I. Mischn. 3. si post, accipiebantur quidem usque ad Encania, sed non legebat. Tandem

5. Sanctitas. V. primitiæ sacerdotibus cedebant, ut *res sanctæ*: ita tamen, ut in quibusdam casibus, ut suis facultatibus, uti posset. Cap. III. Mischn. ult.

S. f. Ita

§. 5. Ita res habebat primitiarum Mosaicarum Veteris ^{unde} Testamenti: unde patere potest, quod ^{similitudo} typica in multis ^{typica reol-} consistere punctis possit. Nam I. Triplex fructuum constituebatur ^{itur,} genus: quorum primum, fructus terræ secundi, ut sic dicam, hoc est, qui post primos maturecebant: secundum, fructus terræ primi seu primò omnium maturescientes: tertium, primitiæ primorum horum fructuum, seu primitiæ primorum. Sequitur hæc distinctio ex ipsis legis verbis. Nam Deut. XXVI. v. 2. clarè dicitur. *Et fumes פרי ראשון* *de primitiis omnis fructus.* Vbi non immeritò Talmudici observant, Mem esse partitivum, ut aliquid de primitiis sumeretur, licet aliter applicaverint. Nos simpliciter dicimus. Sumptâ parte primitiarum utique residuum quid primitiarum manebat; Et primitiæ in universum partiebantur reliquos fructus: quia tria jam fructuum genera habemus. Consentit Exod. XXIII. v. 19. *ראשית בכורי אחמתך* *primitias primorum fructuum terra adduces in domum Iehova Dei tui.* Hic habemus בכורים *primos fructus*, qui inferunt secundos fructus: ut habemus primorum fructuum ראשית *primitias*. Applicatio facilè dabitur. II. Primitiæ primitiarum in templum allatæ tolæ erant sanctæ Domino, ita ut sanctificarent reliquos fructus: reliqui vero fructus sive primi sive secundi per illas sanctificabantur, ut comedere cuivis liceret. Quisquis ergò primis fructibus delectabatur, primitias suas ubi obtulisset, pro omni suo desiderio in reliquis primitiis deliciabatur, & quibuscunque suis fructibus per totum annum fruebatur. III. Primitiæ primitiarum Domino offerebantur, tanquam quas ipse dedisset è terrâ patribus ex singulari gratiâ promissâ, & horum posteritati concessâ. Hoc namque est, quod in suis laudibus & confessione dicebant, primitias afferri terræ, quam dederit illis fluentem lacte & melle. IV. Primitiæ primitiarum cum laudis divinæ prolixâ confessione & verâ fide offerendæ erant. Confessio divinæ laudis in his præcipuè capitibus consistebat, ut i. agnoscerent offerentes, suam in primis patribus miseriam, & statum molestum: *Syrus periturus erat pater meus, & descendit in Aegyptum* Deuterion. XXVI. v. 5 quæ in posteros non tantum propagata; sed in iis etiam aucta fuit; *Et malè tractarunt nos Aegyptij, & afflixerunt nos. & imposuerunt nobis servitium durum.* ibid. v. 6. &

unde similitudo typica reol-
itur,

Deut. xxvi,
v. 2.

Exod. xxiii,
v. 29.

Deut, xxvi,
v. 5.

v. 6. &

30.

29.

28.

33

2

2

2

2

20

15.

1

v. 6. 7.

v. 6 & 7. confiterentur gratiam divinam, tum miseros clamantes exaudientem, Et clamavimus ad Iehovam Deum patrū nostrorum, & audivit Iehovah vocem nostram, & respexit miseriam nostram, & laborem nostrum, & oppressionem nostram. v. 7. tum potenter educentem; Et eduxit nos Iehovah ex Aegypto manu forti & brachio extenso, & cum terrore magno & cum signis, & cum prodigiis; tum in terram promissam introducentem; Et introduxit nos ad locum hunc, & dedit nobis terram hanc terram fluentem lacte & melle. Fides autem non in istā tantum confessione sese exerebat: sed & de futuris secura adorabat Dominum, & lætabatur in omnibus iis bonis, quæ Dominus unicuique patrifamilias, cum universā domo & Levitis dederat; non dubitans, sanctificata esse omnia per oblatas primitias, & per benedictionem divinam in suum cessura emolumentum. Et V. his omnibus gaudebant, tum Israelitæ cum suis domesticis, tum peregrini quoque & proselyti Iustitiæ, si maximè per nullum parentem populum Israeliticum sanguine attingerent. VI. Hoc quoque intersimilitudines typicas non omittendum fuerit, quod quanquam primitiæ primitiarum destinabantur & separabantur, antequam de fructibus terræ quicquam perciperetur: factum nihilominus sit ab iis, qui ab Hierosolymis remotiores aberant, ut separatas Hierosolymam deportare non possent, sed arefacerent, & suo tempore deportarent. Interim nihilominus fructibus reliquis fruerentur, satis sanctificatis per primitias separatas: rarius tamen hoc fuit, & plerumque oblatio primitiarum perceptionem fructuum terræ præcedebat. Hæ præcipuæ saltem sunt similitudines typicæ.

& ad Christum generalius applicatur.

i.

§. 6. Quæ ante omnia & singulariter ad Christum, antitypum principem applicandæ sunt. In hoc i. primitias primitiarum habemus: post eum sequuntur primi fructus, & secundi. Secundi fructus sunt universum genus humanum, & quo Salvator carnem & sanguinem, corpus & animam, hoc est, integram humanam naturam assumpsit. Primi fructus sunt, qui ex humano genere prærogativam habent, h. e. Ecclesia Dei. Sicut namque Salvator genus humanum remotè, ita Ecclesiam proximè attingit, in quâ etiam natus & educatus est. Hinc videmus Ecclesiam quo-

Iacob. i. v. 18.

que vocari in Novo Testamento ἀπαρχήν, primitias, Iacob. i. v. 18. Volens regeneravit nos sermone veritatis, εἰς τὸ εἶναι ἀπαρχήν πνεύματος ἁγίου

αὐτῶ κτισμάτων, ut essemus nos primitiæ quædam creaturarum illius. Apoc. XIV. v. 4. Hi sunt qui sequuntur agnium, quocumq; vadit: hi sunt emi ab hominibus, ἀπαρχὴ τῶ θεοῦ καὶ τῶ ἀγνοῦ primitiæ Deo & agno. huc quoque commodè refertur, quod Rom. XVI. v. 5. Epænetus, & I. Cor. XV. v. 15. familia Stephanaὶ ἀπαρχὴ τῆς ἀχαιῶν, primitiæ Achaja appellantur, ἐς χριστόν, in Christum, ut priori loco additur, hoc est. ratione conversionis ad Christum, quum reliqui nondum conversi essent. Quin & illud huc pertinet, quod, Rom. XI. v. 16. εἰ δὲ ἀπαρχὴ ἀγία καὶ τὸ φερόμενον; si primitiæ sanctæ & massa. Ubi primitiæ sunt patriarchæ fideles, maximè Abraham; massa, posterii nondum conversi, & extra Ecclesiam constituti. II. Primitiæ primitiarum Christus ita est, ut fructus tam primi quàm secundi, in domum importati, & in usum translati sanctificentur. Nam Christus est, qui sanctificat Ecclesiam suam mundans lavacro aque in verbo, ut sistat illam sibi ipsi gloriosam, non habentem nevum aut maculum, aut quicquam ejusmodi, sed sit sancta & irreprehensibilis Ephes. V. v. 26. quomodo & ἀπαρχὴν, primitias facit Deo & agno, hoc est, sibi Apoc. XIV. v. 4. sed & totum mundum sanctificat, modo fiant fructus secundi, qui primitias Ecclesiæ sequantur, h. e. Ecclesiæ sese adjungant. Non enim vult Deus ullos perire, sed omnes ad penitentiam pervenire. 2 Petr. III. v. 9. Christus III. primitiæ primitiarum est, quas Deus Pater nobis dedit, & quem pater nobis fecit sanctificationem. Non ipsi nos homines pro nostra salute fuimus solliciti, nec primitias sanctificantes inter nos invenimus: Sed Deus sic dilexit mundum, ut Filium unigenitum daret. Joh. III. v. 16. Cælestem itaque originem nostra sanctificatio, habet ex gratiâ DEi patris: nec nostra sanctificatio, nisi per primitias cœlitus oriundas, fieri potuit. Primitiæ verò, etiam nostræ, hoc est, quibus nos sanctificaremur, Christus esse non potuit, nisi Deo Patri offerretur, h. e. Deo Patri satisfaceret pro nobis omnibus. Quem admodum primitiæ Veteris Testamenti non poterant sanctificare reliquorum fructuum usum, nisi in locum omnium Deo offerrentur. Nec IV. Christus primitiæ esse potest actu sanctificationis, nisi debito modo DEi Patri sistatur. Et quæ hic perfectior imago aut typus esse potest, quam oblatio primitiarum Veteris Testamenti? Certè quemadmodum in oblatione primitiarum Veteris Testamenti agnoscenda erat, tum pristina miseria, tum gratia Dei è mi-

Apoc. XIV. v. 4.
 Rom. XVI. v. 5.
 I. Cor. XV. v. 15.
 Rom. XI. v. 16.
 Eph. V. v. 26.
 Apoc. XIV. v. 4.
 2 Petr. III. v. 9.
 Joh. III. v. 16.

B seria

30.

29.

28.

33.

31.

2

3

2

2

2

9

20

4

15.

1

seria liberans: ut vera fides gratiæ divinæ unicè innitens & cum gaudio atq; tranquillitate conscientiæ beneficia divina acceptans, iisdem fruens, accedere debebat: ita Christus nemini prodest, nisi miseriam suam in verâ contritione agnosçeti, & in verâ fide gratiæ Dei in Christo unicè se comittenti. Probari istud non debet, quando Judæi quosdam ad adductionem quidem primitiarum obligarunt, ab eâ tamen, in quâ agnitio miseriæ, & fides in DEi gratiam edebatur publicè coram sacerdote Domini, lectione absolverunt, imò excluderunt: ut supra vidimus. Sanè sine itâ lectione non poterat ulla primitiarum adductio grata Deo & accepta esse. Quod & de primitiis Novi Testamenti verissimum est: quas nemo gratè Deo Patri sistere potest, nisi qui peccata sua agnoscat, & Christum verâ fide apprehendit. Quisquis siccoram Deo apparet, is tum tranquillitate conscientiæ in totâ vitâ latus esse potest. Nec referet V. sive Israelita fuerit, sive gentilis; modo in communionem patrum piorum imitando fidem illorum pervenerit, atque adeo Israelita spiritualis factus fuerit. Per placet namque *Traditio R. Iehudæ* approbata ab Hebræis communiter, quod Abrahamus per promissionem Divinam factus sit quoque pater omnium gentium, si in fide eum imitentur. Consentit namque hæc traditio prorsus cum eo, quod Apostolus ad Roman. iv. docet; Abrahamum esse patrem omnium credentium, non tantum ex circumcissione sed & ex præputio. Et cum juxta ejusdem Judæ receptam Traditionem primitiæ etiam ad peregrinos seu proselytos pertineant, si maximè ex neutro parente sanguine Israelitas attingant: Et ita quidem, ut non offerant tantum, sed & legant seu recitent verba Legis super primitiis: utique gentiles, modo fide spirituali Israël inserantur, à primitiis Novi Testamenti, Christo, jure nullo excludi possunt, quo minus eadem prorsus illorum cum Israëlitis secundum carnem, credentibus tamen, ratio sit. Tandem VI. separatio & destinatio in Christo quoque suum locum habet. Nam quemadmodum primitiæ Veteris Testamenti destinabantur & separabantur prius, quam ulli fructus perciperentur, & fieri tamen potuit, ut prius fructus per primitias sanctificandi perciperentur, quàm primitiæ destinata & separata Hierosolymis in templis offerentur & sacerdotibus cedent: ita revera Christus destinatus & separa-

separatus est in mundi Redemptorem prius, quam ullus ex toto humano genere quicquam bonorum spiritualium perciperet, aut vitam æternam consequeretur; nihilominus factum est, ut totum humanum genus de bonis spiritualibus à Christo acquirendis fructum caperet & aliquot etiam in vitam æternam transferrentur; quod de Henocho & Eliâ negari non debet.

§. 7. Sed specialius etiam ea, quæ de primitiis annotavimus Veteris Testamenti, ad Christum applicanda sunt, quatenus est, & dicitur ab Apostolo in nostro loco *ἀρχὴ τῶν κεκοιμημένων, primitiæ eorum, qui obdormiverint.* Et, ut ab ultimo I. incipiamus, quod de primitiarum destinatione & separatione diximus; Ex eo decidi poterit disputatio de Resurrectionis tempore; Num ratione temporis Christus sit primitiæ obdormientium, ita ut nemo mortuorum ad alteram vitam, æternam scilicet ante ipsum sit resuscitatus? Nam ex destinationis & separationis primitiarum, atque earundem in templum allationis & oblationis discrimine, hoc satis apparet, quod Christus sit maneatque primitiæ obdormientium, si maximè probari possit, quosdam ante ipsum ad vitam æternam resuscitados fuisse; modo Christus prius ad hoc destinatus, & separatus fuerit, ut resurrectionem ad vitam æternam illis acquireret. Parilis quoque est ratio resurrectionis ad vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ: quemadmodum namque Christus est primitiæ resuscitandorum ad vitam æternam, ita est primitiæ ingredientium in vitam æternam. Jam de ingressu in vitam æternam apud orthodoxos constat ex scripturâ ipsâ, quod Henoch & Elias, non tantum animâ, sed corpore etiam, prius in vitam æternam ingressi sint, quam Christus corpore suo in illam ingrederetur; Ut quid ergo non eadem ratione fieri potuerit, ut aliqui ante Christum ad vitam æternam resuscitarentur; ante, inquam, quàm ille ad vitam æternam resuscitaretur? Si quis ergò statuerit factum etiam esse reverâ, nihil contra hoc peccaverit, quod Apostolus Christum primitias eorum qui obdormiverint, appellat. An tamen hoc factum sit, hoc est. An reverâ sive unus sive plures ex mortuis ad vitam æternam resuscitati sint, priusquam Christus ex mortuis resurgeret, nunquâ moriturus, sed in gloriam suam vitamque æternam ingressurus? de hoc, inquam, quæstio manet. Pro negativâ, ut ostendimus.

Specialius,
quoad Resurrectionē.
I.

30.

29.

28.

33

2

2

2

20.

15.

11

non militat simpliciter noster locus: sed hac ratione tantum, quod tam latè, quàm fieri potest, sumenda sit emphasis primitiarum, nec in angustius coarctanda, nisi sufficientes dentur rationes. Et hoc ultimum adstringi potest amplius per hanc observationem, quod ordinariè primitiæ Veteris Testamenti offerendæ quoque fuerint recentes in templo, atque adeo antequam de reliquis fructibus aliquid perciperetur: Extraordinariè verò & in casu necessitatis, ex remoto sedium ab Hierosolymâ intervallo oriundæ, primitiæ arefactæ, & postquam fructus reliqui percipi cepèrunt, allatæ & oblatæ sint. Pro eadem negativâ militat locus Apostoli i: Corinth. xv. v. 23. *ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι*, quilibet in suo ordine, ἀπαρχὴ ἡ πρώτη, primitiæ Christus, ἐπειτα deinde ἡ qui Christi sunt, in adventu ipsius. Meminit hic Apostolus ejusmodi τάγματι seu ordinis, qui temporis successionem includit, pro subjectâ materiâ. Et confirmatur hoc amplius per *ἐπειτα*, deinde, postea: imo clarissimè, per, *ἐν τῇ παραστάσει αὐτοῦ* in adventu ipsius. Certe enim adventus hic Christi in tempore ultimo futurus est, & in oppositione ad alia tempora ponitur. Vult namque Apostolus occurrere iis, de quibus eodem capite recenset, quod docuerint, resurrectionem eorum, qui Christi sunt, jam factam esse, q. d. deinde ij qui Christi sunt, non eodem tempore, quo Christus, nec hactenus post ejus resurrectionem, sed nec deinceps prius quàm in adventu ejus ultimo. Tempus itaque Paulus significat, & ratione temporis quoque, non solius ordinis naturæ & causationis, Christum primo loco ponit; atque adeo Christus etiam ratione temporis primitiæ esse debuit eorum, qui obdormiverint. Pro affirmativâ nihilominus, h. e. pro eo, quod ante Christi resurrectionem nonnulli quoq; è mortuis ad vitam æternam resuscitati sint, pro ducuntur Exempla. Moses namque cum Eliâ apparuit Matth. xvii. in transfiguratione Christi. Ubi quemadmodum Elias in proprio corpore adfuerit, ita Moisen in proprio corpore, non in assumpto apparuisse, quid probabilius? Et confirmatur, quia Lucas cap. IX. v. 30. dicit: *καὶ ἰδὲ ἀνδρες δύο, ἐπεὶ ἦν ἐκεῖ, ἐκοινοῦσαν αὐτῷ, οἱ ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἐλισσῆς*. En! vir erat Moses, sicut Elias. Hinc B. D. Hunnius noster ad Matt. xvii. ita de Mose post alia annotat: *qui (Moses) etsi reliquorum hominum more satis concederet, tamen singulari privilegio non homi-*

i: Cor. xv. v.
23.

Luc. ix. v. 30.

D. Hunnius.

hominum manibus, sed à Deo sepultus est, ne postmodum ut ex praesente
 hac historia (transfigurationis Christi) liquet, ad eternam vitam re-
 suscitatus, frustra indignante & super ipsius corpore adversus principem
 Angelorum Michaelem altercante Satana; quo corpore suo incorruptibili,
 in hoc actu transaëstis, clarificationis Christi conspiciendum sese pre-
 buit, cum quidem sola anima, invisibilis quippe, sine resuscitato corpore
 oculis Apostolorum videri neutiquam potuisset. Ita D. Polycarpus Lyse-
 rus Harmon. Evangel. cap. 87. Moysis, inquit, corpus Deus ipse sepe-
 liisse dicitur, ut sepulchrum ejus nemo cognoverit. Deuteron. 34. vers. 6.
 sed qui a Iudas in sua Epistola versicul. 9. Michaelem Archangelum cum
 Diabolo de corpore Moysis altercatum esse, asserit; ideo pleriq; inde colligunt,
 Moysis corpus de sepulchro etiam sublatum, & in caeleste gaudium
 translatum fuisse. Quod à Deo, Chrysostr. & alij ideo factum existimant,
 ut ne à Iudæis superstitioni plus nimio addictis, idololatricus cultus ipsi ex-
 hiberetur. Ita Lyserus. Etiam D. D. Brentius noster rem putat esse per-
 spicuum. Moses, inquit in Matth. xvii. præcipuus fuit legislator, & con-
 cionatus est, cum adhuc vitam in terris ageret, de Christo: postquam au-
 tem mortuus esset, non est inventum sepulchrum ejus. Ex quo perspicuum
 est, quod sit una cum corpore in caelum translatus. D. Gerhardus
 Harmon. Passionis cap. XIIX. videtur eos quoque sub Vet. Test. ad
 vitam hanc mortalem resuscitati fuerint addere. Cum, ait, in V.
 Testamento quidam à mortuis resuscitati fuerint, ideo non tam respectu
 temporis quam efficacie & virtutis Christus dicitur primogenitus ac pri-
 mitia resurrectionis. Jam vero mortuos, qui Matth. XXVII. v. 52. Matth. xxvii
 53. dicuntur apertis sub mortem Christi sepulchris resurrexisse, Sy-
 rus interpres existimavit ante resurrectionem Christi resurrexisse.
 Pro quo allegari posset tum nomen ἐγερσι; resuscitatio; tum nexus
 cum antecedentibus; tum typus. V. Testamenti. Nain, primo,
 nomen ἐγερσι eiusmodi verbale est, quod actionem denotat, & qui-
 dem transeuntem non immanentem; cum à verbo activo descen-
 dat, ut quod v. 53. dicitur, καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν
 ἐγερσιν αὐτοῦ, Et egressi è monumentis post resurrectionem ejus. h. e. quâ
 ille moriens eos resuscitavit. Jam, secundo, hæc ἐγερσι videtur
 referri ad id, quod v. 52. præcessit, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κοιμηθε-
 νῶν αἰγίων, ἠγέρθη, & multa corpora dormientium resuscitata sunt,
 sc. ἀπ' αὐτοῦ ab illo, Christo moriente. Quomodo nexus hic erit,
 B 3 quod

30.

29.

28.

33

2

2

2

2

20.

15.

1

quod multa corpora dormientium resuscitata sint à Christo, & post resuscitationem hanc, quà ab illo resuscitata sunt, egressi sint resuscitati è sepulchris suis, ingressique in urbem sanctam, & apparuerint multis. Typus, Tertio, in V. Testamento videtur esse typus, huc pertinens, Prophetæ Elisæ, qui, ut Syracides benè loquitur, post mortem suam prophetavit, & miraculum fecit resuscitato ex contactu ossium mortui homine mortuo in typum rei futuræ propheticum seu prædicentem, quod Messias moriens seu mortuus jam, & nondum ex mortuis resuscitatus, resuscitaturus tamen esset mortuos. Omnino enim typus antitypo elegantius respondet, si mortuus propheta & nondum resuscitatus respondeat Christo mortuo & nondum resuscitato. Quemadmodum in hâc circumstantiâ quoque, licet tantum circumstantia sit, tamen analogia est, quod sicut Elisæ mortuus vicinum & proximum sibi mortuum (ossa namque ejus tangebatur) resuscitavit; sic Christus mortuus vicinos sibi sanctos resuscitavit tantum, tanquam qui præsentis mortis satisfactoriæ clarius testimonium, non autem remotos, si maximè sanctiores fuissent, aded ut ne Davidis quidem, qui tam illustrem de Messia promissionem nactus est, sepulchrum sit apertum, aut corpus ejus resuscitatum. Petrus namque Act. II. v. 29, Davidis, tanquam adhuc mortui, & sepulchri ejus, tanquam adhuc illæsi, meminisse potuit. Habebit verò etiam utraque, hoc est tam affirmativa, quàm negativa suas exceptiones, quas verò prolixius adferre opus non est. Ad decidendam quæstionem verò quid dicendum? Hoc dicimus; Neutram sententiam lædere titulum Christi, quo primitiæ obdormientium appellatur. Nam supra annotavimus, quod primitiæ destinari quidem, & separari debuerint, antequam quicquam fructuum perciperetur è terræ nascentibus; oblationem autem in templo differri potuisse. Et licet hoc extraordinarium & ex quâdam necessitate, quam locorum distantia pepererit, oriundum dixerimus; attamen res nobis salva erit & integra. Nam sive solum Mosen, sive alios quoque ante Christi resurrectionem resurrexisse dixeris; hoc certè extraordinarium quid fuit; inter eos verò, qui ordinario modo resurgunt, nemo ante Christi resurrectionem resurrexit. Quod si stante hâc sententiâ de mortuorum ante Christum resurrectione, quot-

quotquot etiam fuerint, nihilominus Christus manet primitiæ obdormientium: quanto magis titulo isto honorandus erit, si nemo sive ordinariè sive extraordinariè ante Christum resurrexit? Ita cum se res habeat, neutri sententiæ nos dicam scribimus, modò (quod Nostrates semper faciunt) concedatur vel supponatur, quod Christus destinatus & segregatus ad primitias resurrectionis, hoc est, ut esset primitiæ obdormientium, autor sit & causa omnis resurrectionis ad vitam æternam, tum ordinariæ tum extraordinariæ. His nunc contenti neutram sententiam operosius discutimus, sed circa titulum Christi hoc primum tenemus, quod dicatur primitiæ obdormientium ratione temporis ordinarij: quicquid etiam casibus extraordinariis fiat, sive dentur ejusmodi aliqui, sive non dentur.

§. 8. Et II. hoc secundum erit, idemque præcipuum, quod, ut paulo ante jam indicatum, autor & causa est Christus omnis resurrectionis ad vitam æternam. Per primitias fructuum terræ sanctificata sunt omnes fructuum reliquiæ adlicitum in domibus & passim usum. Qui usus licitus cum benedictione divinâ accipiendus est. Qui namque primitias suas ritè DEo offerebant, in reliquorum fructuum usu benedictionem divinam expectare poterant. Sic itaque Christus primitiæ est obdormientium, ut horum quoque resurrectio sit benedicta: hoc est, ad vitam æternam. Ipsa vero Christi resurrectio necessaria erat, ut nos habere possemus resurrectionem ad vitam æternam. Nam si Christus non resurrexerit, *vana est predicatio nostra & fides nostra.* i. Cor. xv. v. 14. Hinc & Apostolus in nostris verbis, *Christus ait, primitiæ obdormientium esse factus est*, consummativè: ut quod de passionè suâ in cruce exclamavit Dominus, *consummatum est*, de resurrectione repeti possit; consummatum est, jam consummatas primitias obdormientium nacti sumus. Pertinet huc etiam, quod Apostolus scribit Rom. IV. v. ult. *Christum resuscitatum esse, dicitur in Evangelio vni in iudæis, propter justitiam nostram.* Primitiæ nimirum obdormientium factus est Christus, ut obdormientes in Justitiâ resurgant; quemadmodum ille ob justitiam, quâ plenè pro nobis satisfactum, in morte detineri non potuit. Ergone Christum primitias tantum dicemus obdormientium & resurgentium in Justitiâ ad vitam æternam? Nonne

Aposto-

30.

29.

28.

33

2

2

2

80

i. Cor. XV.
v. 14.Rom. IV. v.
ult.

15.

1

Apostolus noster dicit vers. 21. 22. *quandoquidem enim per hominem mors, etiam per hominem resurrectio mortuorum: quemadmodum enim in Adamo omnes moriuntur, ita etiam in Christo omnes vivificabuntur?*

D. Balduin⁹ Questio est, quæ exerevit Theologos vid. D. Balduin. in 1. Cor. xv. Nos sanè hoc ante omnia concedimus, immeritò accusari negatæ universalitatis meriti Christi, quotquot eo, quod D. Balduinus & alij Nostratum, modo negant, impios virtute meriti Christi resurgere. Interim, non, ut Nostratibus litem ullam moveamus, sed ut amplitudini verborum textus nostri tantum quantum possumus largiamur; putamus annotandum esse aliquod discrimen typi & Antitypi, hoc est, primitiarum Veteris Testamenti & Christi. Primitiæ Veteris Testamenti sanctificabant, non suâ tamen virtute, utpote elementa nimis infirma, sed acceptatione divinâ respiciente ad primitiarum Antitypum, Christum, in quo non infirmitas est, sed plena virtus & potentia. Christus itaque factus est primitiæ obdormientium, ut omnibus mereretur, resurrectionem in Justitiâ, & eandem quoque daret. Hinc est, quod Judex omnium factus est, Act. XVII v. 31. Et ut Judex est omnium etiam impiorum: ita vivificabuntur ab illo, seu faciet, ut resurgant omnes, etiam impij. Hoc imò officium vivificandi & judicandi omnes, etiam impios, non haberet, nisi mortuus esset, & resurrexisset propter omnium etiam impiorum Justitiâ. Huc si pertinere etiam videtur, quod Apostolus non dicat, resurgent ad vitam æternam, aut, salvabuntur, sed *ζωοποιθήσονται, vivificabuntur*, quod in pios & impios cadant per nos quidem licebit. Verumque hinc esse potest, & falsum, quod impij vi meriti Christi resurrecturi sint: sed diverso sensu. Verum est, quod vi meriti Christi vivificentur impij & resurgant vivificatore & resuscitatore Christo: nisi enim Christus pro ipsis quoque meritum suum præstitisset, non factus fuisset ipsorum vivificator & resuscitator. Jam quia pro omnibus, etiam impiis, meritum suum præstitit, factus est vivificator & resuscitator omnium, ut omnes judicentur, non quatenus in Adamo simpliciter perierunt, sed quatenus Christum cum merito ipsis apprehenderunt vel repudiarunt. Sed hunc sensum nimis durum esse, quilibet videt: & adhuc durius applicatur idem sensus alteri locutioni, quod resurrectio impiorum sit fructus meritorum & resurrectionis

regionis Christi. Falsum est, Christi merito omnes etiam impios resurgere, si resurrectionem sic sumas, quasi resurrecturi non fuissent, si Christus non præstitisset pro ipsis meritum suum. Sanè enim resurgerent omnes homines & judicarentur, si maxime Christus nunquam venisset. Ita in hoc resurrectionis negotio, & indicatâ quæstione media incedetur via.

§. 9. Apparet autem III. in primis in hoc resurrectionis opere, quam nihil ex nobis sumus, sed omnia ex gratia DEi Patris & merito Jesu Christi: sicut primitiæ sanctificabant omnes fructus, nec fructus seipso sanctificabant. Si quid homines mererentur, & merito suo consequerentur, utique foret resurrectio mortuorum ad vitam æternam. Nam omne meritum hominis in morte ipsius completum foret, & nunquam perfectius; adeo, ut si unquam quicquam consequi meritum hominis posset, in morte plurimum valeret ad consequendam resurrectionem ad vitam æternam. Atqui in resurrectionis negotio nihil quicquam valet. Nam Christus primitiæ factus est obdormientium, & per ipsum ipsiusque meritum sanctificantur omnes in ipso obdormientes, ut in suo ordine ad gloriam & vitam æternam resurgant. Notatu intuper dignum, quod Paulus in tam operosa de resurrectione & gloria disputatione nullius meriti humani meminerit.

§. 10. Nihil itaque est, IV. quo ad gloriosam vitæ æternæ resurrectionem perveniatur, nisi illa fides in primitiarum Veteris Testamenti Antitypum, Christum, quâ ad hunc usque respiciente antitypum typus primitiarum Veteris Testamenti DEo sistebatur. Et hîc modus, quo primitiæ Veteris Testamenti exhibitæ sunt, consideretur. Sumebantur primitiæ jam destinata & separata; & ad DEum Hierosolymas cum illis pergebatur. Hierosolymam ubi ventum, cum humiliatione sui in templum ibatur, ut etiam ipsi Reges potentes & magnifici calathum primitiarum in humeros suos tollerent, & ad altare Domini portarent. Addebant ingenuam confessionem & laudes Dei, qui ex fœdere cum Patriarchis terram ipsis concessisset, in quâ habitarent, & ex quâ viverent. Non secus primitiæ Novi Testamenti, hoc est, Christus verâ fide apprehendendus & sumendus est; cumque eo ad thronum DEi patris veniendum; confitenda propria indignitas; & laus omnis Di-

30.

29.

28.

33

2

2

2

20.

15.

1

vine misericordiae & merito Christi tribuenda est. Quisquis V.
 hac ratione ad DEum accedit & primitias Novi Testamenti Chri-
 stum secum affert; is per gratiam DEI & meritum Christi ad resur-
 rectionem gloriosam & vitam aeternam pertingit; sive Judaeus fu-
 erit, sive gentilis, modò Patris Abrahami vestigia in fide presserit.
 Precamur itaque, Te, Christe, primitiæ obdormientium, ut,
 in hac fide ad finem usque perseverantes, eique immorien-
 tes, digni fiamus resurgere per te in sorte san-
 ctorum. Amen.

Per exi-

Pereximio Dn. Respondenti meo.

PRimitia Christus, mi *Luci*, est factus eorum,
Qui, mortis servi, vivere discipiunt.
Imperioque suo fera cum mors opprimat omnes:
Hic solus mortis deprimit imperium.
Primitias Christum faciamus nos quoque nostras:
Ut vitæ veniat messis opima dein.

gratul. f.

Sebastianus Schmidt, S. Th. D.
Prof. Ord. & Ecclesiastes.

Præstantissimo Domino Respondenti.

PRimitia Christus, plena est Ecclesia messis.
*Primitia messem promittunt, plenaque messis
Est ex primitiis, quia Christi Spiritus omnes
Implet credentes, plena hinc Ecclesia messis.
Primitiasque Tuas messis copiosa sequetur.*

f.

Isaacus Faustius, SS. Theol. D.
& PP. & Ecclesiast.

Præstantissimo Domino Respondenti
Amico suo dilecto.

ETumuli tenebris emergit nobile Lumen,
Christus, & in cælo Lux speciosa micat.

C 2

Fac

30.

29.

28.

33

2

2

2

2

20

15.

1

Fac igitur pietate tuâ, ut dicaris, Amice,
Lucius ex istâ Luce micante micans.

gratul. apponit.

*Balthasar Bebelius, SS. Theol. D.
& Profess. Publ.*

*Ad Eximium Dominum Respondentem
Amicum dilectissimum.*

Sub modio debet nunquam Lux ulla recondi,
Sed candelabro imponi, quò quilibet illam
Cernat, & obscuras radii spargantur in ædes.
Sic, qui nomen habes, *Luci*, de luce, latebris
Egrederis tandem, cathedram conscendis apicam,
Publica vox resonat, clare doctrina refulget.
Gratulor ex animo, voveoque ut luminis hujus
Vis olim afficiat multos, cathedrâque deinde
Fulgeat ex aliâ, Tibi quam providit *Jova*.

Gratulabundus scripsit

M. Joh. Georg. Artopæus,
h. t. Diac. Ecclesiz Thomanz.

Ode Encomiastica

ad

Eruditissimum Dn. TUITURUM.

Caliginosum flamma animi rubens
Honestioris vivere sanguinem
Nescit; regi vel viliori
Nocte silentis in Orbe Fama.

Qua

Qua Phœbus orfas flammiger aures
Temone signat perpetuo vias;
Virtutis ignes fortioris
Provehit hac vigor insequendo.
Dacit dierum Cynthius orbitam
Quacunq; fertur; sic sapiens diem
Quacunq; ponitur, reducit:
Unus idemq; duobus ardor.
Perdocte LUCI, Tu pariter capus
Æquasse gandes stelliferi Ducis:
Quin Cynthium solet stipare
Aureus ut radius satelles;
Virtus & auro comita scientiæ
Tanquam satelles temporibus tuis
Adstitit, ac fugit tenebras
Ingenii tumulantis ortum:
CHRISTI tuendo surgere marmore
Primum è squalenti; fortiter Herculeus
Domasse cælestem sequaci
Thisiphonâ genitos triumpho.
Ergo paratis si precibus meis
Rerum potestas annuat arbitra;
Et audiunt st vota cæli,
Mente dabo intimiore votum:
Amice LUCI, vivere lucidam
Lucem queas ut; semper & occidas
In luce: nam qui in luce semper
Occidit; in quog; luce vivit.

M. Danielis Guilhelmi Molleri,
Poson-Hungar.

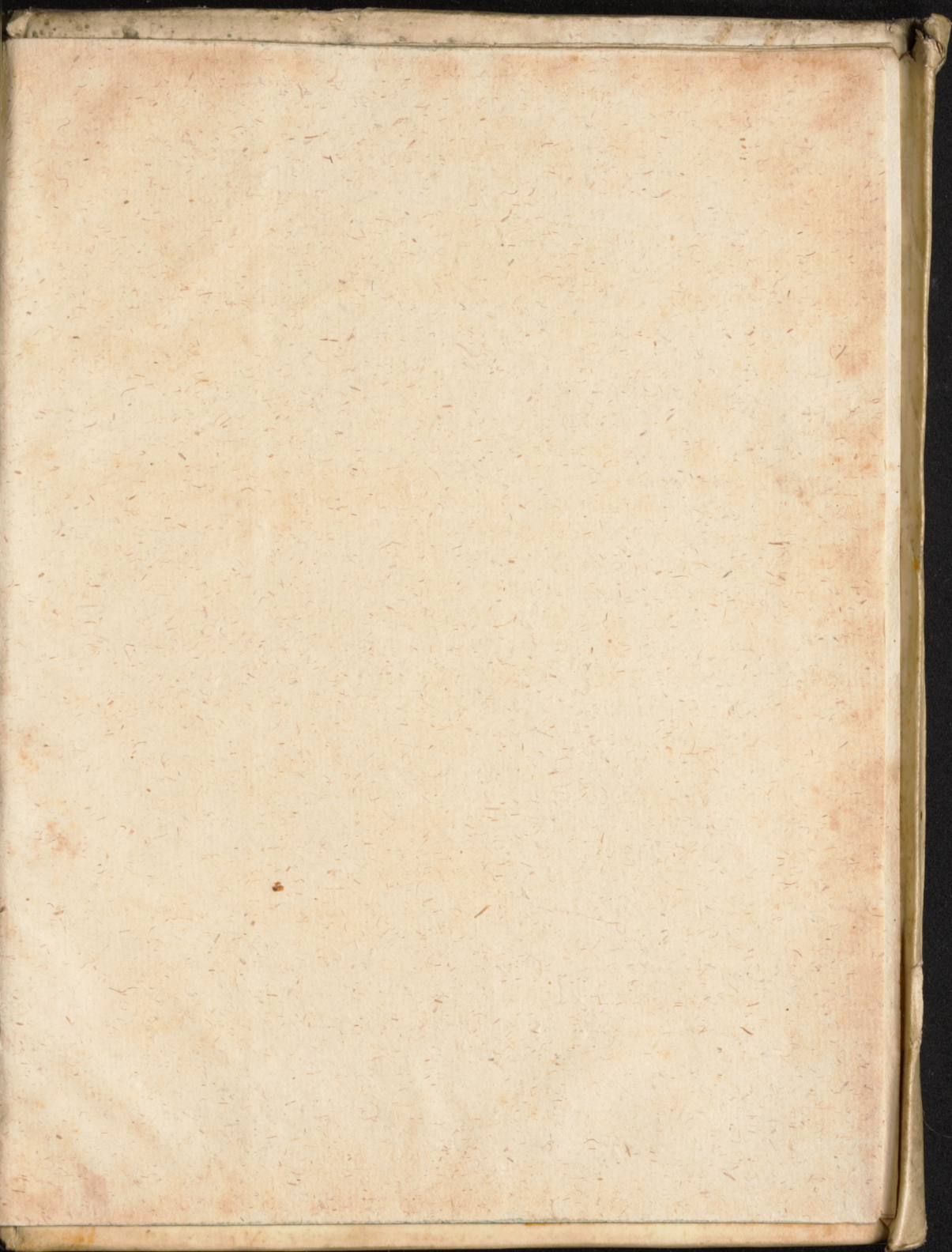
Per

*Per Eximio Domino Respondenti,
Affini suo per dilecto.*

L Audis opus, si Martis onus quisquam ausus adire:
Laudis opus, si quemvis onus non terruit orbis,
Ut cœlum mutet, patriâ sed mente retentâ.
Major at hæc laus est, Phœbi certamen adisse:
Major & hæc; artis loculos quæsisse solerter.
Paucis hinc eloquar: MI LVCI, affinis amande,
Laus & honor debetur uterque Tibi, quia Fata
Annis ante decem duxere sequenter in orbem
Te, Giesam, natum Musis, Auditor ut esses
Impiger assvetæ Sophiæ cultorque Stagiræ,
Argentoratum taceam, cui notus Amicus?
Cui tua cuncta debes, quæ scis divina, proinde
Doctus & auditus cathedrâ de tempore quovis.
Publicè & hoc factum nuper sub Præfide Bebel,
Bebel, Theiologus Doctor qui, qui Polihistor
Gestarum sanctè, rerum dijudicat æquum,
Viribus at magnis, proprio nutuque Cathedram
Nunc implet dictis, quæ vivere corpora dicunt.
Missâ sub elumbem tumulum, quia Christus ut author
Primitiæ factus, somnum qui sumere nati.
Ardua materies, fateor, resque ipsa fatetur,
Ceu Labyrinthus & hæc Gentiles nexit egenos.
Haud tamen utilius quicquam, haud jucundius unquam,
Quàm novisse novam post mortis tempora vitam.
Perge tuis semel cœptis: sic itur ad astra:
Scandeque jam cathedram, pugna, pugnaeque resiste:
Non laudem modo, sed laurum capiesve feresve.

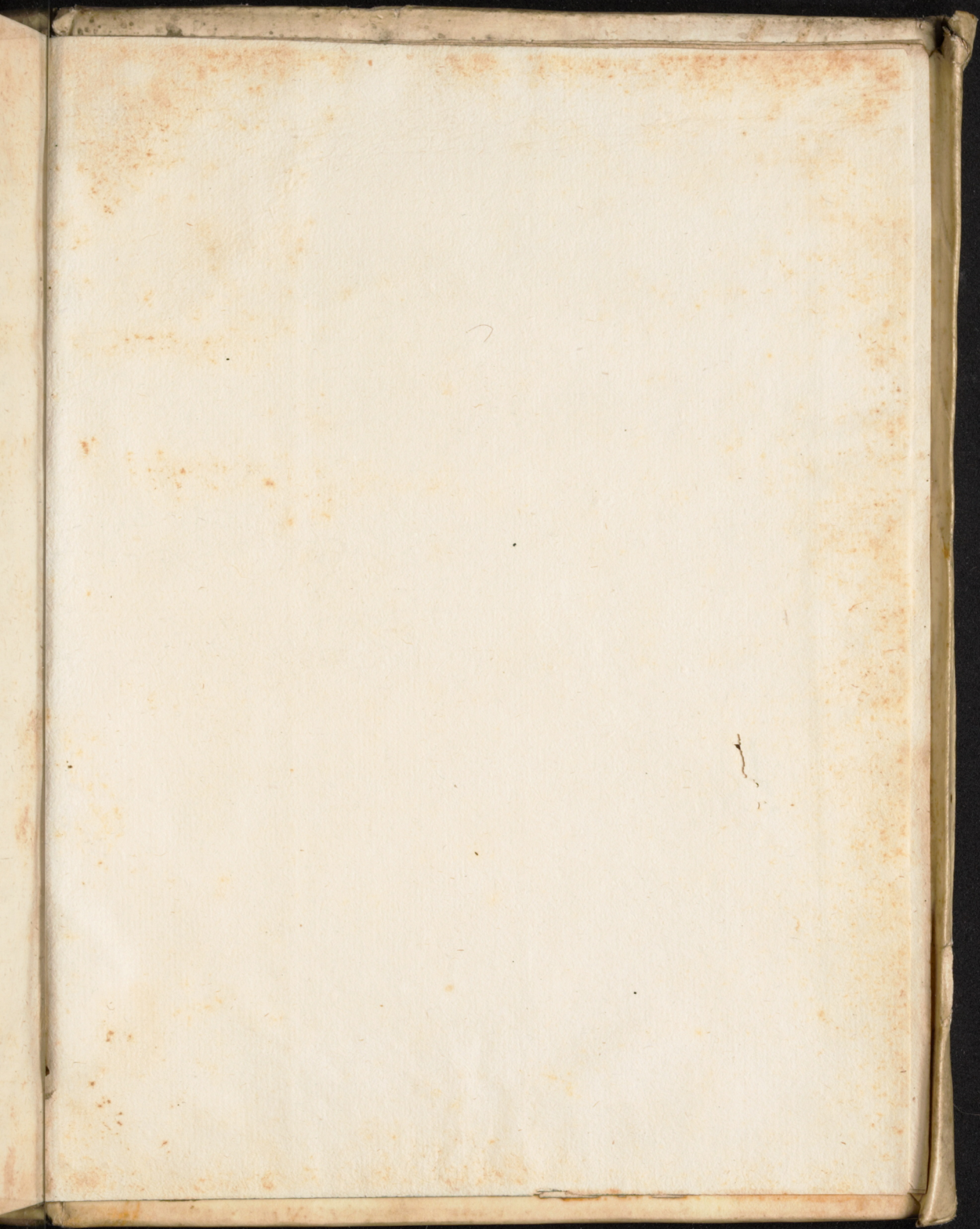
*Gratulabundo applausu
sic accinit Affini suo charissimo
Johan-Georgius Bern/
Creilsheim. Francus SS.
Th. Stud.*

F I N I S.

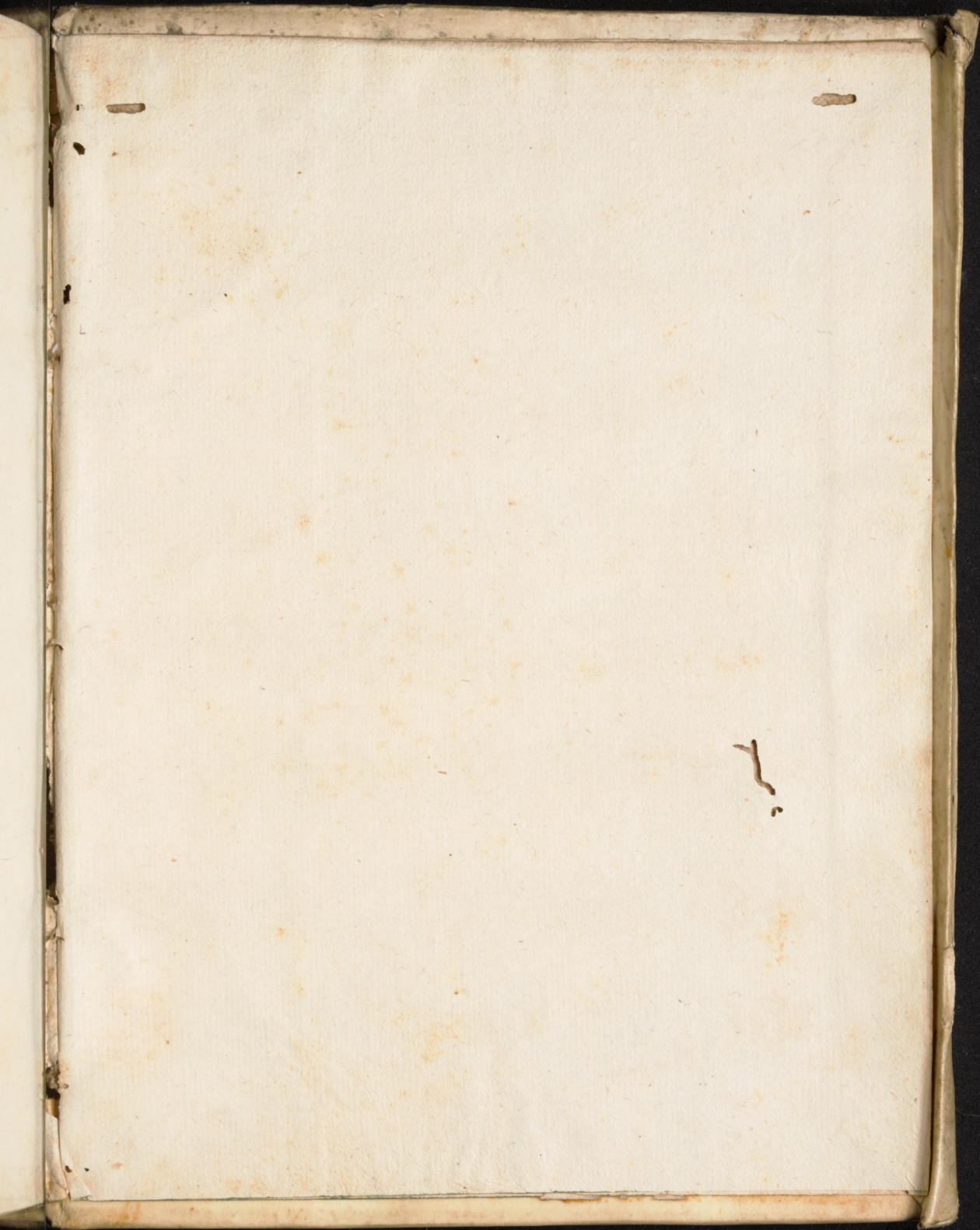
3.

5.

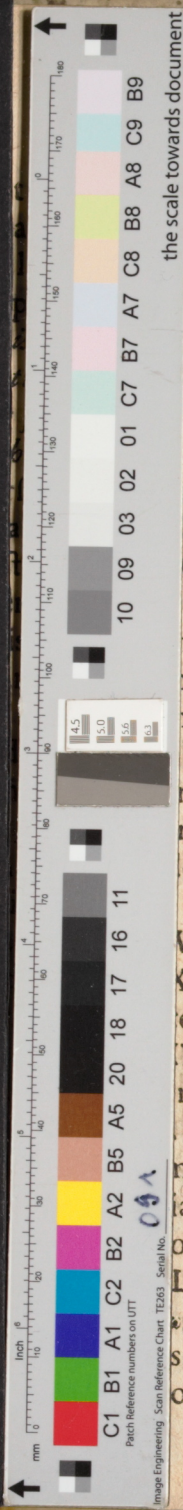

3.

5.

the scale towards document

(59)
 nominato Pontifici adscripta, quod
 les ejus asserti, non minus atque ipsa
 acillabit). Sed & Concilium Gangren-
 anorum hæresin damnavit his verbis:
ntem, præter sanguinem & idolis im-
atum, cum religione & fide condemnet,
hujusmodi perceptionem non habentem,
 etiam in Priscillianistas, ejusdem
 s Concilium Toletanum I. & postea
 XXXII. anathema vibravit. Conf. Can.
 Conc. Ancyr. Can. XIV. Negandum
 iatam, qua ab animalium carne reli-
 netur, in ipsam sensim Ecclesiam ad-
 nachis potissimum probatam fuisse.
 ntius in horum laudibus commemora-
 bstantiam a carne, & aliis nonnun-
 riosum enim tum putabatur quam ma-
 ridoque pane, ad mensuram sumto, fa-
 pellere. Exempla nolo congerere.
 vacat, præter alios Socr. L. IV. c. XXIII.
 VI. c. XVII. f. 354. Sozom. L. I. c. XIII.
 XXIIX. f. 678. & c. XXIX. f. 680. Evagr.
 onfer etiam, quæ in Decr. Grat. d. Con-
 XXII. ex Fructuoso Episcopo citantur.
 redulitatem meam firmat D. Chemn.
 m. 262. eos Christianorum, qui primi
 n usurparunt, exemplar, ut totius vitæ
 iam hujus superstitionis ab Essæis, sive
 onis petiisse. Nec enim id solum.
 L. d. vit. Contempl. f. 696. eos *legimus*
ev, mensam puram a dapibus cruentis,
 s, quæ sanguinem habent, servasse:
 ad alia instituta inter hos & Christia-

(*Cartela de*
epistola dicti
Papa.)
Concilio
Gangrensi.

Toletano, &
Bracarensi.
&c.

Eadem ir-
repsit Eccle-
siam & præ-
sertim Mo-
nachatum.

Origo ex
Therapevris
Philonis.

H 2 no-

3

4